



**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv  
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia  
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De  
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio  
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

**Suárez, Francisco**

**Mogvntiae, 1652**

IX. Duo incidenter dubia de necessitate excitantis gratiae, tam in natura  
lapsa, quam integra expediuntur.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

Ad fundamentum tertiæ sententiæ in primis respondendum est ad verba D. Thomæ in dicto art. 9. in quibus aliqui per auxilium gratiæ, & per motionem diuinam aliquam gratiam excitantem intelligunt. Vnde potius colligunt secundum D. Thomam iustum indigere gratia excitante ad singula bona opera etiam ordinis naturalis; sed hoc verisimile non est, & latius in primo libro dixi. Dico ergo D. Thomam ibi indefinitè loqui de bono efficiendo, & malo euitando, & ita eodem modo loqui de motione Dei indefinitè, & cum partitione accommodata postulare illam ad omne opus bonum, generalem scilicet, seu naturalem, ad opera naturæ; specialem verò, seu gratuitam ad opera pietatis. Ad Concilium Arausicanum respondemus, cum in prioribus verbis dicit, *Christo auxiliante, & cooperante*, & cum in posterioribus dicit, *cum ipsius adiutorio*, semper intelligere auxilium diuinæ inspirationis, de quo in præcedentibus capitulis sæpe fuerat loquutum, & in sequentibus ostendemus Augustinum, & alios Patres in communi modo loquendi de diuina gratia nomine diuini auxiliij excitantem gratiam in primis comprehendere.

Ad primum rationem omiſſa efficientia physica, propter quam nos excitantem gratiam non requirimus, negamus, proprium munus eius, quod utique formaliter præstat, posse per solum habitum suppleri, quia, vt declarauimus, neque formaliter dat habitus illud modum actualis, & vitalis inclinationis, quem dat excitatio, neque efficere aliquid potest nisi ipse excitetur. Vnde ad illam comparationem inter semen inspirationis, & semen gratiæ habitualis respondemus, in hoc potius seruandam esse proportionem, quod sicut excitatio non potest facere bonum conuersionis sine adiuuante & cooperante gratia, ita neque habitus gratiæ potest efficere fructum iustitiæ sine diuina inspiratione, seu excitatione; in vniuersum enim vera est Augustini sententia, quod Deus præparat voluntatem adiuuandam, & adiuuat præparatam. Ad secundam rationem rectè responsum est, habitus gratiæ, quia sunt in potentiis animæ; & operantur ad modum illarum præter comitantem gratiæ concursum indigere præuia excitatione ad operandum. Hanc autem dicimus non fieri sufficienter per obiecta externa sine interuentu specialis auxiliij Dei interioris, vt auctoritate, & ratione explicatum est.

## CAPVT X.

*Duo incidenter dubia de necessitate excitantis gratiæ, tam in natura lapsa, quam integra expediuntur.*

**I.** EX dictis in præcedenti capite duo incidentia dubia expediri possunt. Primum est, an quoties peccator indiget auxilio speciali ad aliquid bonum operandum, illo etiam indigeat homo iustificatus; vel è conuerso, an homo iustus ratione solius gratiæ habitualis possit aliquid boni facere sine auxilio speciali, quod homo peccator attingit Vega q. 14. dei iustificat. Et in conclusione secunda respondet posse iustum aliquid facere sine speciali auxilio, quod non potest peccator; non declarattamen quid illud sit, allègat verò Canonem 3. Concilij Mileuitani, in quo dicitur, gratiam Dei in qua iustificamur, non solum valere in remissionem peccatorum, quæ commissa sunt, sed etiam in adiutorium, ne noua committantur

quem canonem de gratia habituali intelligit, sentitque per illam sine aliquo alio speciali auxilio posse vinci temptationem, quæ ab homine existente in peccato, sine illo auxilio vinci non possit. Idque confirmat, quia per gratiam habitualement cum suis virtutibus sanatur anima, & confortatur ad bene operandum; ergo potest sua virtute hoc præstare sine alio speciali auxilio, alias frustra daretur.

Contrariam sententiam docet Vasquez 1. 2. dist. 193. cap. 2. fundaturque in illo suo principio, Vasquez quod cogitatio congrua ad omnem operationem necessaria est, siue homo sit in peccato, siue in gratia, quia non magis potest voluntas, vel intellectus habens infusum habitum operari, sine cogitatione præuia, quam cum caret habitu: cum autem operatio honesta ex tali cogitatione sequitur, non potest non esse, & congrua: talis autem cogitatio congrua semper est gratia, quæ non debita homini etiam habenti gratiam, nam in quauis occasione, & momento potest Deus illam non dare sine infidelitate, quia illam non promittit, & sine iniustitia, quia homo propter solum habitum iustitiæ illam non meretur. Hæc verò parui momenti sunt contra Vegam, tum quia ille facile negaret omnem cogitationem congruam esse specialem gratiam, tum etiam quia fortasse diceret, gratiam habitualement, efficere, vt aliqua cogitatio sit congrua respectu hominis iusti, quæ non esset respectu peccatoris. Et ex hac parte specialius auxilium, id est, meliorem, seu intensiorem cogitationem esse necessariam peccatori, vt possit esse congrua, quam iusto.

Mihi verò distinguendum videtur de auxilio excitante, vel cooperante, & de bonis operibus ordinis naturalis, vel supernaturalis. In vterque operibus ergo naturalis ordinis nullum inuenio discrimen inter hominem habentem, vel non habentem habitum gratiæ, siue quoad auxilium excitans, siue quoad cooperans, utique per se loquendo, & ex vi solius habitus. Ratio est, quia isti habitus infusi non dantur tamquam principia istorum operum naturalium, neque ad illa per se inclinant, ideoque si quæ est in illis relictæ difficultas, illam non minuunt, ac proinde relinquant eandem auxiliij specialis necessitatem, rem quæ ubi propter difficultatem operis intercedit, & auxilium ideo non potest cum probabilitate dici solum habitum sufficere, vt eadem gratia sit efficax, vel congrua, quæ alias non esset, cum habitus gratiæ per se nihil ad talem efficaciam conferat. Et ita etiam quoad hanc partem cessat fundamentum Vegæ, quia licet gratia sanet animam quo ad mortem culpæ apud Deum, non sanat illam Vega quoad repugnantiam fomitis, hæc vim temptationum demonis aufert. Quapropter cæteris paribus non magis potest vinci aliqua tentatio sine auxilio speciali ab homine iusto, quam à peccatore. Nec rectè in contrarium inducitur Canon tertius Concilij Mileuitani, tum quia ibi gratia iustificationis non significat solum habitum, sed omnia auxilia gratiæ, quibus homo ad iustitiam assequendam inuatur, vt infra tractando de iustificatione videbimus, tum etiam, quia licet de habitu loqueretur, non esset intelligendus habitus per se, & (vt ita dicam) formaliter non inuatur ad temptationem vincendam, sed est ratio ob quam, vel Deus magis protegit iustum ne grauius tentetur, vel magis illum adiuuat, si tentetur, vel etiam quia facilius illum exaudiat auxilium petentem ne cadat. Dixi autem per se, & vi habitus infusi, quia si aliunde iustus propter exercitium virtutis moderatas habeat passiones & ob-

& oblatam difficultatem, quæ ex consuetudine peccandi, vel ex aliquo affectu ad creaturam nascitur, contingere facile poterit: ut aliquid boni naturalis facere vel aliquid mali vitare possit iustus sine speciali gratia, quod non possit peccator. Nam licet in utroque requiratur congrua cogitatio ad talem effectum, tamen si cogitatio congrua sit ordinis naturalis, non semper est speciale auxilium gratiæ, quæ ex principiis positæ in libro primo facile conitant.

In operibus autem supernaturalibus ordinis discrimen necessariò constituendum est, inter auxilium gratiæ excitantis, vel adiuuantis. Nam in necessitate excitationis ad actus supernaturales nulla differentia inuenitur inter iustum, & peccatorem, seu inter habentem, vel non habentem habitus infusos, hoc enim probant omnia, quæ in tertia assertionione capitis præcedentis diximus. Hoc autem, sicut in priori puncto dixi, per se, ac præcisè ex vi habituum gratiæ intelligendum est, quia illi non suppleant, neque auferunt necessitatem excitationis, sed potius illa indigent. Si verò contingat hominem iustum ex usu præcedentium actuum, & ex speciebus illorum in memoria relictis, & moderatione affectuum à similibus dispositionibus inducta esse aptiorem, & faciliorem, ad excitationem capessendam, in hac facilitate poterit distinguere peccatorem, nunquam tamen distinguere poterit in absoluta necessitate excitationum, quia semper iustus illa indiget in hac vita, quantumvis perfectus sit. Imò etiam differentia in dicta facilitate non est vniuersalis, nec ratione habitus: nam si contingat iustum, & suo modo perfectum peccare mortaliter, licet amittat habitus infusos, retinet illam bonam acquisitam dispositionem, qua physice (ut ita rem explicem) redditur habilior seu minus ineptus ad excitationem diuinam, & tactum cordis sentiendum. At verò quoad gratiam adiuuantem est clara differentia inter iustum, & peccatorem, quia iustus habet in trinitate principia proxima ac per se supernaturalium actuum, & illa non suppleantur per supernaturalem gratiam, ideoque indiget peccator magis quam iustus alia speciali gratia adiuuante ad actus charitatis, penitentia, & aliarum infusarum, quas non habet. Et hoc tantum probat ratio Andreæ Vegæ: nam habitus infusi operatiui ad hoc solum dantur, ut sint principia proxima intrinseca suorum actuum, ut hoc modo adiuuent potentiam ad illos physice, & connaturali modo eliciendos.

Ultimò ex dictis definitur facile aliud dubium cum doctrina data connexum, videlicet vtrum Adam in statu innocentia indigeret gratia excitante ad actus iustitiæ, & ad perseverantiam in illa. Aliqui enim negant, docentque solum indiguisse cooperante gratia, seu generali concursu iustitiæ, ita docet absolute Bellarm. lib. de gratia primi hominis, cap. 4. fundaturque in quibusdam locis Augustini, in quibus docet maiori quodam auxilio indigere hominem in statu naturæ lapsæ, quam integræ, ut lib. de corrept. & grat. cap. 11. & lib. de bono persever. cap. 7. & lib. 3. Hypognost. in principio, hoc enim propter auxilium gratiæ excitantis videtur ab Augustino dictum, nam in hoc statu, illo maxime indigemus propter naturæ corruptionem, & ideo in natura integra non videtur fuisse ita necessarium. Contrariam sententiam latè docet Vasq. 1. 2. disp. 193. cap. 3. & 4. docetque ad omnes, & singulos, actus bonos tam naturalis, quam supernaturalis ordinis indiguisse hominē in statu integræ naturæ auxilio gratiæ excitantis. Idemque dicit de Angelis viatoribus, semperque fundatur in illo suo principio de neces-

sitate cogitationis congruæ, quam semper censet esse speciale auxilium gratiæ.

Nobis autem distinctione proximè data de bonis actibus ordinis naturalis, vel supernaturalis utendum est, & in primis dicendum est ad actus ordinis naturalis non fuisse simpliciter necessarium in statu integræ naturæ auxilium gratiæ excitantis. Ratio est, quia ad talia opera per se non est necessarium tale auxilium gratiæ, sed ob infirmitatem, & ignorantiam naturæ lapsæ. Et hoc generatim de auxilio gratiæ probatum est latè lib. 1. ubi etiam ostendimus hanc esse communem sententiam D. Thomæ, & Theologorum, & fortasse hoc tantum voluit dicere Bellarminus: nam hoc tantum suis rationibus affirmat. Neque fundamentum illud de cogitatione congrua oppositum probat, quia talis cogitatio naturalis est, & ideo licet congrua sit, non pertinet ad auxilia gratiæ, ut latè in superioribus probatum est, quæ in sequenti libro quasi per recapitulationem iterum proponemus.

Deinde addendum est indiguisse hominem in statu innocentia gratia excitante ad actus ordinis supernaturalis, non solum propter cogitationem congruam, quæ in ordine gratiæ pertinet ad auxilium efficax, sed etiam propter cogitationem auxilij sufficientes, licet non esset futurum efficax. Ratio est, quia necessitas gratiæ excitantis ad hos actus non est quasi per accidens, propter corruptionem naturæ, sed per se, propter excellentiam talium actuum. Et hoc probant omnia quæ capite præcedenti adduximus in confirmationem tertiæ assertionis. Nam in primis si sit sermo de actibus disponentibus ad primam iustificationem, tam certum est hominem non potuisse in statu naturæ integræ, imò neque Angelos in sua conditione se disponere ad primam gratiam habituales, sine præueniente Spiritus sancti inspiratione, & illuminatione, sicut est certum de homine, ut nunc supponimus ex materia de iustificatione; ergo ad hanc saltem indiguerunt gratia excitante. Si verò sit sermo de aliis bonis actibus, qui sunt fructus iustitiæ, sic procedunt rationes factæ de hominibus iustis, quia, ut dixi, non fundantur in peculiari conditione naturæ lapsæ, sed in propria natura talium actuum. Et ideo illæ sententiæ Deus est qui operatur in nobis velle, & proficere, & qui caput in nobis opus bonum perficit. Non minus habent locum in Angelo, & in homine integro, quam in lapsis. Denique in hoc sensu ait saepe Augustinus indiguisse hominem in hoc statu diuino adiutorio ad perseverandum, & fructificandum in operibus iustitiæ, ut videre licet lib. 14. de Ciuit. cap. 27. & de Natur. & Grat. cap. 26. & in Enchirid. cap. 106. ubi de quocunque homine perfectè iustificato loquitur, neque in lib. de Corrept. & Grat. est sibi contrarius, quia non loquitur de quacunque gratia excitante, sed de efficaci, & specialiter de peculiari dono perseverantiæ hominibus lapsis necessario, & tractando de hoc dono, & de gratia efficaci locum illum Augustini vberius declarabimus.

## CAPVT X.

Vtrum motus gratia excitantis sint in sua entitate supernaturales.

Quamuis ista quaestio ad existentiam istorum actuum pertinere videtur, tam in hunc locum distulimus, quia suppositis, quæ hætenus diximus, facilius poterit explicari. Primum ergo

6. Assert. 2. dicitur, quod ad actus ordinis non fuit tunc necessaria gratia excitans.

Neque obstat fundamentum Vasquez supra n. 2.

7. Necessaria tamen fuit ad actus ordinis supernaturalis.

Augustinus

7. Certum est motus gratia excitantis